

אור שבעת הימים

שיעורים בספרי אבות החסידות על פרשת השבוע
ודברות קודש
מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

גליון יט | פנימי | פרשת תרומה תשפ"ד

דברות קודש
פרשת תרומה
עמ' כג

שיעור בספר
דגל מחנה אפרים
עמ' כג

שיעור בספר
מגיד דבריו ליעקב
עמ' יב

שיעור בספר
בעל שם טוב עה"ת
עמ' א

שיעור בספר בעל שם טוב עה"ת

פרשת תרומה

אות א

נתינת צדקה מועילה גם כשנותן שלא לשם שמים

א. דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו'. ופירש רש"י לי לשמי, שמעתי מפי מוה"ר שמואל קאמינקר ז"ל שאמר לפני הבעל שם טוב ז"ל ביאור על פירוש רש"י הנ"ל, על פי הקדמתו שקיבל ממנו שנתנית הצדקה (עולה יפה אפילו בשאינן נותנין לשם שמים, כי מרם הכל ניוון העני, ומחיה את נפשו בצדקה.

וביאר שזהו מה שפירש רש"י ז"ל, שהקשה לו דהכי הוי למקרא לומר ויתנו לי תרומה, אלא שמלת לי מורה על לשמי, כי כפשוטו לא יתפרש כי לי תבל ומלואה, וכיון שמלת לי הכוונה בזה לי לשמי, שוב לא יכול למכתב ויתנו לי תרומה, דבאמת נתינת הצדקה יכולה להיות אפילו שלא לשם שמים, רק שכיון שבן הדבר, שהותר ליתן צדקה אפילו שלא

לשם שמים, על כל פנים ויקחו לי תרומה, שיראה המקבל צדקה לקבל אותה לשם שמים, שלא לקבל הצדקה לשם מותרות חס ושלום, רק לאשר מצמדך להחיות נפשו ונפשות ביתו כל אחד לפי אשר יאות ונכון לו:

(תשואות חז)

היוצא מזה, שבהכרח פירוש 'ויקחו לי' היינו לשמו, כי לא יתכן לומר כפשוטו שנותנים להקב"ה שהרי הכל שלו ואיך שייך לתת לו? ומה שכתוב 'ויקחו לי' ולא כתוב 'זיתנו לי', כי הנתינה יכולה להיות גם שלא 'לשמי', לפי שעצם הנתינה מהנה את העני, וכן מובא על דרך זה בשם הבעש"ט לענין הטבילה במקוה שמועילה אף באם לא נתכוונו לדרגות של טהרה. אך המקבל את הצדקה צריך ליותר ליקח ולקבל את הצדקה כדי להשתמש בה 'לשמי' היינו לשם שמים.

אות ב

יתנהג בדברים שבקדושה באותה התעוררות כמו בתאוות הגוף

ב. מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. בשם הבעל שם טוב, היינו שכל אדם צריך לשית עצות בנפשו, להפוך לעשות מדות טובות, מכל אשר ידבנו לבו מהתאוות החיצוניות, ומדות הרעות אשר הרגיל בהם, מהם יקח דרך לעבודת הבורא ברוך הוא, באותו החשק ובאותה התאוה, ביתר שאת:

(חפארת שלמה פרשת תולדות)

ובענין זה כתב בספח"ק **נועם מגדים** (פר' צו) בזה"ל: כתב הקדוש מהר"י בעש"ט בענין המידות, גדלות וענוה, תוקפא וניהותא, נדיבות וכליות, וכיוצא, אלו בריאת המידות הגרועות, גדלות ותוקפא וכליות, לא היה בשביל הבחירה לבד ושכר ועונש, רק שצריך להשתמש בהם ולהביאם אל הקודש, כמו בגאווה שאמרו חכמינו ז"ל (סוטה ה). תלמיד חכם צריך שיהיה בו אחד משמיני וכו', ותוקפא, קנאת ה' בעוברי עברה, וכליות אמרו ז"ל

² על דרך שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ז): רבי אלעזר איש ברתותא אומר תן לו משלו שאתה ששלך שלו וכן בדוד הוא אומר (דברי הימים א' כט, יד) 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך'.

(כתובות נ). אל יבזבז יותר מחומש, וכמו כן כמה עניינים, והחכם עיניו בראשו, עד כאן דברי פה קדשו מהר"י בעש"ט ז"ל.

אות ג

מהדברים הגשמיים יבוא לחשוק בדברים הרוחניים

ג. שמעתי ממורי ולה"ה בשם רבינו סעדיה גאון, שראוי לאדם לחשוק בכל הדברים הגשמיים, ומתוכו יבוא לחשוק בתורה ועבודת ה' וכו', כמו משל הנ"ל:

(בן פורת יוסף פרשת ויחי דף פ"ה ע"ב)

דברים אלו נראים כמחודשים. ונראה פירוש הדבר שאין הכוונה 'שראוי לחשוק' בדרך ציווי, אלא שיש כאן נתינת מקום ורשות שיהיה בנפש תאוה לענייני העולם ואין בכך חסרון מצד עצם הנפש, כמאמר זק"ק מקאמארנא זי"ע שאם אין לאדם תאוות, הרי הוא כמו חמור. כי עצם הדבר שמתעורר לאדם תאוות ונסיונות אינו חסרון, מאחר שזהו תולדתו, והחסרון הוא כשנופל לידי תאוה או נכשל ח"ו בנסיון.

דיבור זה הוא אחד מתוך דברים רבים שמביא הבעש"ט בשם רבינו סעדיה גאון, ומובא בשבחי הבעש"ט שאמר הבעש"ט שהוא גלגול רס"ג וראיה לכך שמרבה לעיין בספרי הרס"ג.

אות ד

על ידי החכמה נאבד ממנו התאוה

ד. שמעתי ממורי ולה"ה, משל למלך שהיה לו בן, ורצה ללמדו כמה מיני חכמות שצריכין לו, ושכר לו כמה חכמים שילמדו עמו, והוא לא יוצלח לקבל שום חכמה, עד שנתייאשו מללמדו, ונשאר חכם אחד עמו, ופעם אחת ראה בן המלך איזה בתולה וחמד יופיה, והיה החכם קובל למלך על בנו בענין זה, והשיבו אם בן מאחר שיש לו חמדה, גם שהוא בנשמי, אפילו הכי מזה יבוא לכל החכמות, וצוה להכניס

הבתולה לחצר המלך, וצוה עליה המלך שאם יתבענה לא תשמע אליו עד שיקבל חכמה אחת וכן עשתה, ואחר זה אמרה שילמוד עוד חכמה, עד שעל ידי זה קיבל כל החכמות, וכשנעשה חכם אז מאם בבתולה הנ"ל, כי ישא בת מלך כמוהו, והנמשל מובן, ודברי פי חכם חן: (בן פורת יוסף פרשת ויחי דף פ"ה ע"א)

ומכאן למדנו דרך הבעש"ט שלא להתעלם מהגשמיות בדרך של פרישות מוחלטת, אלא להעלותם על ידי שנתייחס אליהם ולמצוא איך להעלות אותם לצורך גבוה לצד הקדושה.

וזוהו תכלית בריאת היצר, כדי לעורר את האדם ולמשוך אותו לפעול בעולם, אלא שצריך ליקח התעוררות זו ולהכניסו בקדושה.

וכאשר היצר מעוררו להכנס לחכמות העולם לצרכו להגדיל עצמו, יש לשקוע בחכמה עד שמתוך דביקות במושכלות ימאס בכל ההווה הנפסד וירצה להתחבר רק אל האלוקי הנצח, כדאיתא בדגל מחנה אפרים (פ' מסעי): שמעתי מן אדוני אבי זקוני זללה"ה בשם ס' ברית מנוחה קברות התאוה הוא בחינת החכמה, כי שם קברו את העם המתאווים, פירוש, מי שבא למדת חכמה אזי במל ממנו כל התאוות, מרוב דבקותו בו יתברך שמו.

אות ה

אהבות גשמיות מעוררות הלב לאהבת ה'

ה. מאמר הכעל שם טוב נשמתו בגנוי מרומים על פסוק (שיר השירים ז', ז') מה יפית ומה נעמת אהבה כתענוגים ונו', שמה יפה ומה נעים הוא, שבכל התענוגים הוא האהבה העליונה, שעל ידי התעוררות זאת התענוג במכעו, יקל לו לאהוב את הבורא ברוך הוא, כי בלאו הכי קשה לפתוח זאת המדה להתחיל לאהוב אותו יתברך שמו, ועל ידי התענוגים שנתעוררה בו זאת האהבה יקל לו, והבן.

ובוראי כל מה שמתאוה האדם לאיזה תענוג, ונתעורר במכעו מדת האהבה לאותו התענוג שהוא אהבה נפולה ממקור האהבה העליונה,

³ ואמרו חז"ל (ב"ר ט, ז): 'הנה טוב מאד' זה יצר טוב, 'הנה טוב מאד' זה יצר רע, וכי יצר הרע טוב מאד, אתמהא, אלא שאלולי יצר הרע לא בנה אדם בית ולא נשא אשה, ולא הוליד ולא נשא ונתן, וכן שלמה אומר (קהלת ד, ד) 'כי היא קנאת איש מרעהו'.

ידע נאמנה שזה הוא סיוע העליון מן הבורא ברוך הוא, בבדי שיקל לו לאחוזו או באהבתו ויתברך, כי יודע הוא יתברך שמו שבלעדי זה לא יתעורר בו זאת המדה, ובשאינן לו הדעת הנ"ל אזי נמשך הוא אחר אותו התענוג ומפיל המדה עוד למטה חס ושלום.

ולפעמים כשנתעוררה בו איזה אהבה רעה חס ושלום, שמתאוה לעשות איזה עבירה, ואינו יכול להוציא מחשבתו הרעה מן הכח אל הפועל מחמת שנודמן לו איזה מניעה, זה הוא גם כן סיוע העליון יתברך שמו, בראותו שאין לו דעת זה שיגביה האהבה הנפולה לשורשה, לאחוזו באהבתו יתברך, ואדרבה רוצה להמשיך אחר הרע, אזי כביכול מצמצם עוד כבודו יתברך שמו להזמין לו אותן מניעות, להיות לפחות בשב ואל תעשה, והלואי שלא יזיק עוד, אחרי שלא יועיל לעשות ככוונתו:

(מאור עינים פרשת ואתחנן)

היינו שהאדם אינו מתעורר בפתע פתאום לאהבת ה' ויראתו באם אין לו מקרה מבחין שמעורר אותו, מלבד בזמנים או מקומות מקודשים, ולכן שולח לו הקב"ה סיבה לעורר לבבו על ידי אהבה חיצונית מענייני העולם, וכאשר לבו ער מחמת אהבה זרה מענייני העולם החולף, צריך להסב אהבה זו לאהבה אלוקית. אך כאשר הקב"ה רואה שהולך להימשך אחר תאוות העולם, שולח לו סיבה אחרת לעצור אותו. כי אין שום דבר שלא נברא לכבודו ית', וכל דיעבד הופכת להיות לכתחילה על ידי העלאה.

אות 1

קרש הוא אדם

ו. ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. להבין זה איך הוא נוהג גם בזה הזמן, בקיצור נמרץ, כי קבלתי מאדוני אבי זקני וללה"ה כי קרש הוא אדם, ולהבין זה כי באותיות קרש הוא אותיות קשר, והוא מרומז על האדם שהוא המקשר כל העולמות ומיחדם זה בזה וכו'!

(דגל מחנה אפרים פרשת תרומה)

ענין 'עצי שטים עומדים' הוא שהם ניצבים כדרך גדילתם, מלמטה למעלה. ובזה ראה הבעש"ט שייכות לאדם שהוא נמשל לעין השדה וגדילתו מלמטה למעלה, ובפרט בענין היהודים, כי יהוד הוא 'קשר' שהוא אותיות 'קרש'.

וזהו כלל גדול, שהיהודים של האריז"ל הם מלמעלה למטה, שהאדם המיוחד מעורר למעלה את השפע העליון ויורד אלינו. והאריז"ל מסר לכל תלמיד יהודי אחר לפי שורש נשמתו בעליונים. אבל היהודים של הבעש"ט הוא מלמטה למעלה, להעלות את העולם למעלה ולקשר אותו בשורש העליון.

אות ז

קרבן הוא ציור האדם

ז. קבלנו ממרן אלוקי הבעל שם טוב הקדוש שקרבן הוא ציור אדם, בת עין, נקודה הפנימית, המציירת כל כח ציור אדם ומקשרת איבריו על ידי שתי ידות סוד אות ש', ושתי פעמים ציר עולה קרבן, ומשם נצמיירין נשמות הצדיקים וכו':

(אוצר החיים פרשת שמיני דף פ"ח ע"א)

זקה"ק מקאמאראנא מזכיר פעמים לרוב את ענין ב' צירים וב' דלתות שבמלכות, ודרכם מתחבר האדם אל השכינה ומשם מתעלה הכל. כי למעלה הוא מופשט, ורק למטה מתקבל ציור והגדרה, בבחי' מלכות שהוא דברים הניכרים לעין.

שיעור בספה"ק
מגיד דבריו ליעקב
להמגיד ממועזריטש

המשך אות לח

התעוררות לבעל תוקע

משל לפני תקיעות והוא דברי התעוררות לבעל תוקע¹.

למלך גדול מפואר הישיב מדינה של שבעים אומות, ובהר לו אומה אחת שישבחו אותו. וכיום ננוסיא הוא יום הולדת המלך, אזי שבחו אותו כל היום בשבח והלל, ואח"כ ישבו בעצב, כי אזלי לא בא הדיבור להמלך. ואמרו נעורר את הזקנים שלנו שהם יודעים לפאר את המלך, והם יעלו הדיבורים להמלך.

כך הקב"ה ברא את העולם כולו, וברא בתוכם את ישראל כדי לשבח אותו. והיום ברא הוא יום הולדת המלך, והמלכות היא למען התפארת – שיפארו אותו יתברך, וכמ"ש ישראל אשר כך אתפאר.

והיום ברא יום הולדת המלך, שמדת מלכות נולדה בעולם היום, כי היום ברא את העולם, על דרך אין מלך בלא עם. ואנו מתפללין תפלת שחרית, ואח"כ נשלח אותך בעל תוקע, שהוא כחינת זקן שקנה חכמה שתעורר את האבות, והם יעלו את תפלותינו לפניו ית'. ראה לפני מי אנו שולחין אותך לפני מלך גדול מלך מפואר בכל מיני פאר. ראה כמה אנשים ונשים וקטנים ויונקי שדים כולם תלויים כך, וכל תפלותינו יעלו על ידי תקיעותיך אלו ויתלבשו בזה הקול.

¹ זה הוא על דרך דברי מוסר מהבעש"ט קודם התקיעות המובאים בספר בעש"ט בימים הנוראים.

אות לט

כשישראל מתפללין משתתקין כל המלאכים

'שיר השירים אשר לשלמה', על דרך 'משבטלו סנהדרין בטל השיר בבית המשתאות', על דרך 'בעמדם תרפינה כנפיהם', הכנפים רומזות על עבודת המלאכים המשוררים על ידי תרין גדפין דחילו ורחימו, וכאשר ישראל עומדים להתפלל משתתקים המלאכים וכנפיהם נרפים. כי כשאנו מדברים לפני השי' באהבה ויראה, אנו עושין פעולות גדולות שמביאות יותר נחת רוח להקב"ה מעבודת המלאכים.

והנה כתיב 'והנה מדברת על לבו', הנה - נוטריקון חן ה', פירוש, וכן הו' מוצאות הפה, היינו כשה' מוצאות הפה יש להם חן והם מהוננים לפני הקב"ה. אזי 'מדברת', הם נדברים 'על לבו' כביכול למעלה מעולם המחשבה, והוא על דרך הבעש"ט שתחילה יש להתדבק ביראה כעומד לפני המלך ומתוך כך בא לידי אהבה ותשוקה להתכלל במלך הגדול, ואז חושב על כוונת התיבות ואחר כך מוציאה הנשמה שבקרב את תיבות התפילה כאילו יוצאין מאליהן על ידי חמשה מוצאות הפה, ואמירה זו היא מעל המחשבה ומעל הרגש אלא בפשיטות מתוך דביקות באין סוף.

וזהו ואתחנן אל ה'. 'ואתחנן' נוטריקון 'זאת חנן', היינו 'זאת' הם כ"ב אותיות מא' עד ת', 'חנן' היינו חננתי שהעלו חן, 'אל ה' בעת ההוא לאמר'. דיש כ"ח עתים, ו"ד טובות וי"ד רעות. וזהו 'בעת ההוא', 'עת' שהיא נוקבא, דהיינו אפילו בעת רעה, בכל זאת 'לאמר', הבאתי לעולם המחשבה, כי אמירה הוא לשון מחשבה בלב.

והנה 'כנפים' נקראו מה שפורחין והולכין ממדריגה למדריגה לעבודת השי', וזה שרמו הכתוב 'בעמדם', היינו כשישראל עומדין ישראל בתפלה, אזי 'תרפינה כנפיהם' שהמלאכים אומרים בלבם שעבודתם אינה כלום נגד עבודת בני אדם ואינם פורחים בכנפיהם ממדריגה למדריגה. כי מלאך הוא גדול כמו שלישי העולם והאדם הוא הקטן, וכאשר האדם הוא מדבר באהבה ויראה הלא השכינה משתוקקת לדברים אלו כמו האדם המשתוקקת שידבר בנה דבר של שכל כדי שתחשב בפני בעלה. כך כשהדיבורים באין למעלה מכח האדם כשהם מקושטים, אזי בזה הכח נולד התפארות גדול למעלה, והמלאכים משוררים ואומרים 'מי כעמך ישראל גוי אחד' בראותם את הכח של דיבור איש ישראל. ולכך עדיף שיאמר אפילו תיבה אחת בתפלה באהבה ביראה, כי בזה מעורר שכל המלאכים אומרים שירה להקב"ה, כשרואים הכח של תפילות ישראל. וגם הוא מעורר כל העולמות, כשהוא עובד הקב"ה כל העולמות עובדין אותו ית'.

וז'הו שיר השירים', היינו כשהאדם אומר למטה 'שיר' אחד מתוך יראה ואהבה, מעורר 'השירים' למעלה, היינו שירים הרבה. וזאת אימתי, 'אשר לשלמה' כאשר הדיבור הוא לקב"ה הנקרא 'שלמה' שהשלוש שלו, דהיינו בדחילו ורחימו, כי בלא דחילו ורחימו שהם כנפים לא פרחא לעילא:

שיעור בספה"ק
דגל מחנה אפרים

פרשת תרומה

לייחד כל דיבוריו לשם שמים

מעשה הארון הלא סתום מאוד במעשיו ורמזיו. אך לפי קט שכלי אענה גם אני חלקי מעט על פי הקדמה הנ"ל בקטע הקודם, כי הארון הוא סוד הדיבור נראה משום שהדיבור היה יוצא מהארון כדכתיב (במדבר ז, פט) זישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת אשר על ארץ העדת מבין שני הכרובים וידבר אליו. והכפורת והב' כרובים הם תלת מוחין חכמה בינה ודעת נאו שהכוונה על תלת מוחין דגליפין, דא למעלה מדא, ודא לגו מדא, דהיינו רישא דלא אתידע וחכמתא סתימאה וטלא דבלוחא, דהיינו ג' ראשונות דאריך כנזכר בספרא דצניעותא) שהדיבור בא מהם כי שורש הדיבור הוא מהשכליים. והלוחות היה ארכן ששה ורחבן ששה היא מידת בחינת תורה שבכתב הכלול מששה כי יש חמשה חומשי תורה וכן הפסוק זייה בנסוע' שהוא ספר בפני עצמו (שבת קטו, ב), והוא ניתן בארון שהוא המלכות, סוד תורה שבעל פה שבפניותה נמצאת התורה שבכתב, כי צריך להחביר ולייחד תורה שבכתב עם תורה שבעל פה, וגם באדם צריך להיות דבריו שהם בחינת תורה שבע"פ בסוד 'מלכות פה', תורה שבעל פה קרינן לה', הן דברי תורה הן בשעת משא ומתן וכל עסקיו יהיה לשם שמים, ושמים נקרא גם כן 'תורה שבכתב' כמו שהיה בארון שהיא סוד תורה שבע"פ שהיתה מאוחדת עם הלוחות שהם תורה שבכתב, וכן כאשר הדיבור שהוא סוד תורה שבע"פ הוא לשם שמים שהוא סוד תורה שבכתב, נעשה בכך יהוד של שתי התורות הללו.

והיינו שהכרובים והכפורת הם בסוד ב' אותיות י"ה דשם הוי"ה, והלוחות הם סוד אות ו', והארון היא המלכות שהיא אות ה' אחרונה, וצריך לייחד אותיות ו"ה שהם תורה שבכתב עם תורה שבע"פ, בסוד יהוד קוב"ה ושכינתיה.

וכמעט זה רמזו חז"ל (בבא בתרא יד:) אין בארון רק שני לוחות, מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחים בארון. ושברי לוחות הם הדברים שירדו בשכירה היינו שבירת הכלים לפי

הארוז"ל, ולפי הבעש"ט הם אותיות ודיבורים שנאמרו שלא בדביקות, צריך גם כן להכירם ולהכניסם בארון ולהיות מונחים אצל הלוחות, כי תמיד אפשר להעלות גם חלקי הלוחות השבורים באם מניחים אותם בארון, כי הכל בא מן התורה, כי באורייתא אסתכל קודשא בריך הוא וברא עלמין, ונמצא כשירדו הדיבורים בשבירה, ירד התורה גם כן עמהם, כי היא הנותנת היום לכל הדברים, לכן צריך להעלותן ולהכירם כל אחד למקומו. ולכן היה הארון זהב מבחוץ ומבפנים, כי משם הדיבור מקבל יותר, ולזה כיונו הז"ל 'דיבור' קשה, כנודע שאמירה היא לשון רכה ודיבור הוא לשון קשה, כמו שנאמר (בראשית מב, ל) 'דיבר האישי אדוני הארץ איתנו קשות'.

וזהו 'ונועדתי אליך ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרוכים' כי מהתלת מוחין חכמה בינה ודעת, שהם הכרוכים, מהם ממשיך אל הארון שהוא הדיבור, והכפורת היא המוח הנ"ל שהוא השרש המכוין להדיבור שידבר דבר דבור על אופניו מידוע (משלי כד ד) 'ובדעת הדרים ימלאו', וכך היה כשהקב"ה היה מדבר היה קולו ממלא כל החיכל ונפסק ולא נשמע לחוץ קולו, להורות שצריך הדיבור להיות הכל בפנים שלא יתן כח להעומדים בחוץ הן הם החיצונים הידועין, והזר' שהיה על הארון הוא מרמזו ל'כתר תורה' שהוא הכתר של המוחין, ודי למבין. וזהו לשון זר' מלשון 'זהור הקרב' שהיא זר ומנוכר ונעלם מכל שכל, כי אינו מושג כלל, והוא הקוצי העליון של יו"ד של השם הוי"ה ברוך הוא וברוך שמו, כי יו"ד רומז להכמה, וקוצו של יו"ד הוא סוד הכתר הנעלם, והכל היינו הכתר והמוחין והמידות באים עד למטה בארון הרומז להדיבור, ומתייחדים מעילא לתתא ומתתא לעילא בסוד הכתוב 'אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים' (ישעיה מד ו) והכל היה בארון שהיא סוד המלכות התחתונה המקבלת וכוללת את הכל.

והפנימית של הארון היו עצי שיטים, כי שלוש ארונות עשה משה, זה לפנים מזה, הפנימי והחיצון היו עשויים זהב, ובאמצע היה של עץ, כי הגם שהדיבור מקבל גם כן מ'כסף' הוא קו החסד, מלשון כיסופים דהיינו השק להוציא דיבוריו, ש'כסף' היא מספר 'עץ', אך רובו מקבל מ'זהב' שהוא קו הגבורה, כי הדיבור קשה כנ"ל וצריך כח לדבר וכח זה נמשך מבחינת זהב שהוא גבורות כדכתיב 'מצפון זהב יאתה', ודי למבין. ולכך היה הארון הרומז על הדיבור מצופה זהב מבחוץ ומבפנים כי הדיבור צריך כח. וכן אדם בודאי צריך לכסוף ולהתארה לדבר שזהו סוד הכסף שהוא ארון של עץ, כי אם לא יתארה, לא ידבר. אך כשבא לדבר צריך לחזק בכח לדבר שזהו סוד הזהב, כי אם לא כן, אם אפס כחו לא ידבר, ובמהשבה הפנימית יוכל להשיב אף בלא כח, הרומז לעץ' הפנימית שבגימטריא 'כסף' היינו כיסופין וחשק לדבר, וזה הכח הוא מהזהב סובב אותו מכית ומבחוץ, והבן:

קרש הוא אדם

ועשית את הקרשים למשכן עצי שיטים עומדים. להבין ענין זה, איך שהוא נהוג גם בזה הזמן, אכתוב בקיצור נמרץ, כי קבלתי מן אא"ז הבעש"ט זללה"ה כי קרש הוא אדם.

ענין 'עצי שיטים עומדים' הוא שהם ניצבים כדרך גדילתם, מלמטה למעלה. וכזה ראה הבעש"ט שייכות לאדם שהוא נמשל לעין השדה וגדילתו מלמטה למעלה, ובפרט בענין היהודים, כי יהוד הוא 'קשר' שהוא אותיות 'קרש'.

וזהו כלל גדול, שהיהודים של האריז"ל הם מלמעלה למטה, שהאדם המיוחד מעורר למעלה את השפע העליון ויורד אלינו. והאריז"ל מסר לכל תלמיד יהוד אחר לפי שורש נשמתו בעליונים. אבל היהודים של הבעש"ט הוא מלמטה למעלה, להעלות את העולם למעלה ולקשר אותו בשורש העליון.

ולחבין זה הוא כי באותיות 'קרש' הוא אותיות 'קשר' והוא מרומז על האדם שהוא הממוצע בין עליונים ותחתונים והוא המקשר כל העולמות ומייחדם זה בזה. ולכן צריך האדם לקשר עצמו ומחשבתו תמיד בכוראו ועל ידי זה נתקשרו קודשא בריך הוא ושכינתיה וכל העולמות ומתקשרים ומתייחדים זה בזה, ואם הלילה הוא מקשר ומחבר עצמו אל השמות והכלי עולם שאין להם קיום והם דברים שיש להם תכלית וסוף, זהו שמקשר ב'שקר' ח"ו שהוא גם כן באותיות 'קרש'.

וזהו מה שאמר אא"ז הבעש"ט זללה"ה על מאמר הכתוב 'סרתם ועבדתם אלהים אחרים' כי תיכף כאשר 'סרתם' היינו כשסר עצמו מן הדביקות והתקשרות האמת בכורא יתברך, אזי 'ועבדתם אלהים אחרים' כעובד אלהים אחרים ישב, שנתקשר בהם, שהם בחינת שקר. וזהו דרגת הצדיקים שהיו דבוקים תמיד בקונם, הגם שמבואר בספרים שכל צדיק יש לו זמנים של קטנות, כמאמר 'שבע יפול צדיק וקם', אבל העיקר הוא להתנהג בחיי היום יום על פי התורה, בבחינת 'אנשי קודש תהיו לי' כמאמר הרה"ק מקאצק ז"ע שצריך להיות 'מענטשליך הייליג' דהיינו קדושה אנושית, שהקדושה אינה לפרוש לגמרי מהעולם, אלא אדרבה, צריך להתנהג ככני האדם ולקדש כל עשיותינו הגשמיות לשם שמים.

וידוע שהאדם נברא בטוב ורע, ויש לפניו שני בחינות כמו שכתוב (דברים ל טו) 'ראה נתתי לפניך את הטוב וגו' ובהרת בחיים' והתכלית העיקר הוא שישתדל בהתקשרות כל הדברים לשורשן ולעשות מרע שבהם טוב על דרך (תהלים לד יד) 'סור מרע ועשה טוב' מן הרע תעשה טוב.

ולחבין זה, איך זה מתפרש בחיי המעשה אצל האדם, כי כל בחינת רע בשורשו הוא טוב, דרך משל אכילה ושתיה וזיווג כשהוא מרבק עצמו כשעוסק בדברים האלה לשורשם, אזי באכילה ושתיה הוא מעלה ניצוצות קדושות, כמאמר הבעש"ט על הפסוק 'מעמו וראו כי טוב ה', שהטעם שיש במאכל הוא ניצוץ אלוקי המחיה אותו, וכשאוכל בדביקות מתעלה הניצוץ. ובזיווג גורם זיווגים עליונים ובנים צדיקים, וח"ו להיפוך אז 'וישמן ישורון ויבעט' שהיצר הרע מתגרה בו, ודי לחכם.

וזהו שאמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"א) 'איזהו חכם הלומד מכל אדם' כאשר שמעתי בזה מאנשי קודש שהיו סביב אא"ז הבעש"ט זללה"ה שאפילו מן היצר הרע יש ללמוד ממנו, כי אין שום דבר שלא נברא לכבודו, ואפשר ללמוד ממנו עקשנות והתמדה ונציות וכיוצ"ב, ויש בזה דרכים שונים בדרך העבודה, ועל ידי זה מעלין כל הרע לטוב, ובזה מהפכין מידת הדין למידת הרחמים.

וזה יש לומר שמרומז בפסוק 'עשית את הקרשים למשכן' היינו 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' ממש ויהיה בנין המשכן הזה בקרשים היינו בקשרים כנ"ל לקשר עצמו להבורא ברוך הוא, ויקיים (משלי ג ו) 'ככל דרכיך דעהו' אפילו כשעוסק בדברים שהם מצד היצר הרע היינו ענייני גשמויז, בכל זאת יראה וישתדל לקשר עצמו בשורשם ובזה הוא מעלה אותם ונתעלה ונעשה מרע טוב כנ"ל.

והוא שאמר 'עצי שטים' היינו 'עצי' לשון עצות, 'שטים' הוא מספר שטן, רצה לומר אותם הדברים שהם אפילו מצד השטן כנ"ל, בכל זאת 'עומדים' היינו יהיה להם קימה ועליה על דרך (בראשית כג כ) 'ויקם השדה לאברהם' היינו כשביל שהיה השדה לאברהם, היה לו קימה ועליה. וכן הוא גם כן כאן הפירוש, שמעלה ומקום אפילו בחינת הרע שהם מצד השטן ויצר הרע, ונעשה מרע טוב, ובזה מהפכים מידת הדין למידת הרחמים ונמתקין כל הדינים, כן יהיה במהרה בימינו אמן:

דברות קודש פרשת תרומה

"איתא בכתבי קודש של מרן ר"י בעש"ט הקדוש זצוקלה"ה זי"ע וזה לשונו: עיקר מחיית עמלק הוא, כי מתחלה צריכין למחות שר של מעלה שנקרא גם רוח, כמו שהובא בזהר הקדוש בכמה דוכתי, וביוצר דקדושה דפ' זכור ע"ש, ואחר כך נמחה עמלק דלמטה" (בעש"ט עה"ת, כי תצא אות כד).

עמלק הוא קליפת גסות הרוח

הנה ענין זה לא מצאתי עתה בזהר, אמנם ביוצרות לפרשת זכור מנה כמה וכמה רשעיות ופשעים שעשה עמלק, וביניהם נזכר כמה פעמים ענין הגסות והגאווה של עמלק.

ברם רמז לגסות רוח נמצא במדרש איכה רבתי (איכה ג סד) עה"פ תשיב להם גמול, ה', כמעשה ידיהם. שהיו חותכין מילותיהן של ישראל וזורקין כלפי מעלה ואומרים בזו בחרת הא לך מה שבחרת עכ"ל. והרי זה ניאוצ והתרסה כלפי מעלה כאומר אין דין ואין דיין. ואין לך גסות הרוח גדול מזה. לאמר אני אמלוך והישר בעיני אעשה ואין אחד עליון מעלי שיאמר לי מה תעשה, וזה אולי גם עומק הכוונה במדרש תנחומא (הובא ברש"י סוף פר' בשלח) עה"פ 'כי יד על כס י-ה' נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו. וכשימחה שמו יהיה השם שלם וכסאו שלם שנאמר וכו'. עיי"ש.

בר מן דין, אצל עמלק נאמר (דברים כה יח) 'ויזנב בך כל הנחשלים אחריו'. בנוהג שבעולם כל איש מלחמה בוחר להלחם באחד ששוה לו, ואין זה מכבודו להלחם באחד שחלש הימנו. ועמלק זה הורג את כל מי שבא בידו. ואינו מבחין בן גבור לחלש וכיו"ב, אלא הורג הכל. ואין זה בגדר אנושי כלל. א"כ עמלק אין לו כלל חלק בעולם הזה לא מצד רוחני ולא מצד גשמי.

עמלק מעכב את אור שכינתו

ואפ"ל כי 'כסאו' שלם, הכונה לעולם הזה. כמ"ש (ישעיהו סו א) 'השמים כסאי והארץ הדום רגלי'. ואם יש כאן גסי רוח הרי הם דוחקים רגלי שכינה ומרחיקין אותה מן הארץ.

ועיי' סוטה (ה א) א"ר חסדא ואיתימא מר עוקבא כל אדם שיש בו גסות הרוח אומר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם שנאמר (תהלים קא ה) 'מלשני בסתר אותו לא אוכל', אל תקרי אותו אלא איתו לא אוכל. עכ"ל.

והרי הוא כביכול מעכב את אור שכינתו שלא יוכל לשרות כאן בעולם כי הוא במעשיו גורם לשכינה שתסתלק על ידי שאינו מאמין שעיני ההשגחה מביטים בכל הארץ להנהיג תכל וכל יושבי בה. ואלה והדומים לו מן הראוי שלא יהיו יותר בעולם על כן מצוה למחותם ולאבד זכרם ובכך יהא השם שלם והכסא שלם.

לעתיד לבוא יהיה השם י'היה

והנה מובא **בכתבי האריז"ל** (לקו"ת זכריה יד) כי חכמה ובינה נרמזים באותיות י"ה דשם הוי"ה, וז"א ונוק' נרמזין באותיות ו"ה, אבל לעתיד יקראו גם זעיר ונוקביה באותיות י"ה, כי ז"א יהא תמיד בן עשר ספירות, היינו שאיראו בו המוחין ג"ר בקביעות, והנוק' תהיה במדרגתה הראשונה ללא מיעוט. ע"כ. וא"כ לעתיד לבוא יהיה השם י'היה, ולא י'הו"ה, כי הו' יתהפך ליו"ד. וכלשון הכתוב 'ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד'. כלומר, השם י'הו"ה יהפוך ל'יהיה. [ולא ידענא מה יעשו להלכה ולמעשה עם ספרי תורה תפילין ומזוזות, אם ייפסלו מכאן ולהבא וצ"ע ואכמ"ל].

שם הוי"ה הוא בארמית

ובספר הפרדס לרש"י בסופו מבאר את לשון הקדיש, על שם הפסוק 'והתגדלתי והתקדשתי' וכו' (יחזקאל לח כג) עיי"ש. ושם מבאר כי שם הוי"ה הוא בארמית וכו', קשה לרדת לסוף עומקן של דבריו, אך נראה לבאר, כי אפשר למצוא תיבות רבות הדומות זו לזו בלשון הקודש ובארמית כידוע, אלא שבלשון הקודש נכתבים ביו"ד, ובארמית בוא"ו. וכגון התינוק בלשון הקודש נקרא 'ילד' ובארמית 'ולד', ועוד כיוצא בזה.

וייתכן שזה עומק העניין, ששמה קדישא הוא כעת בבחי' גלות, ואינו בשלימות. עיי' זוה"ק (ח"א קנה א) וז"ל: דכנסת ישראל בגלותא שמה קדישא לאו שלים הוא. וכו' עיי"ש. כי כיום הזה נכתב בוא"ו, ולעתיד לבוא ייכתב ביו"ד וכנ"ל.

עמלק מכריז אין דין ואין דיין

ונ"ל שעצם הדבר שהשם הוא בארמית, זה גופא הגלות והחיסרון, ולעתיד לבוא שיוחלף הוא' ביו'ד זו תהיה הגאולה וכנ"ל.

ואולי יש כאן רמז למ"ש לעיל ברש"י (סוף בשלח בשם התנחומא) כל זמן שזרעו של עמלק בעולם אין השם שלם וכו', וכל זמן שישנו עוד מזרעו של עמלק בעולם הרי יש כאן אלה שמכריזין אין דין ואין דיין והעולם הפקר וכו', וממילא אי אפשר לה לשכינה שתשרה כאן בשלימות. וחסר לו לז"א המוחין שהם הג"ר וכנ"ל, והשראת השכינה כאן בעוה"ז עדיין לוקה בחסר רח"ל. ולכן עדיין וא'ו של הוי"ה שמרמז לז"א לא מתהפך ליו'ד וכנ"ל דרו"ק.

ע"י הצדקה מקשר קב"ה בשכינתיה

עוד איתא **בספר הליקוט**ים למרן האריז"ל (ישעיהו לב יז) עה"פ 'והיה מעשה הצדקה שלום', וזל"ק: כבר ידעת כי בעו"ה בגלות נפרדו איש מעל אחיו, ו'ה מן י'ה. והנה ע"י הצדקה הוא מקשר קב"ה בשכינתיה, ועולה ו'ה ליה, וז"ש 'והיה', קשור להוי"ה. זה גורם מעשה הצדקה. גם גורם זיווג יסוד ג"כ, שנקרא 'שלום'. וזה ג"כ ע"י מעשה הצדקה. ומורי ז"ל אמר בפסוק כוונה אחת בצדקה, והוא שיכין כי זרוע האדם הנותן הוא בסוד ו', וה' אצבעות הנותן הם ה' ראשונה, והפרוטה שנותן היא בסוד י', וה' אצבעות העני המקבל הרי ה', וזה 'והיה'. עכל"ק.

וידוע **שהבעש"ט** התרעם על נוטלי צדקה ע"י מטפחת, ואמר שמפסיקין הייחוד הנ"ל.

ומה מתקו דבריו של **כ"ק אאמו"ר זצ"ל** שפירש "זה ויקחו לי תרומה' ופירש"י לי לשמי היינו **שע"י נתינת תרומה לשמה יושלם שמו של קוב"ה ושכינתיה, וזהו 'לי לשמי' ששם הוי"ה יהיה בשלימות וכו' עיי"ש.**

ויהי רצון שיתגלה ויתוודע במהרה שמו הגדול בעולם, והיה ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא ו'היה ה' אחד ושמו אחד, אכ"ר.

דברות קודש

רעוא דרעוין פרשת תרומה

רמזי כל חלקי ישראל בחלקי המנורה

נאמר בפרשתינו (שמות כה לא) "ועשית מנורת זהב טהור מקשה תעשה המנורה ירכה וקנה גביעיה כפתריה ופרחיה ממנה יהיו". הנה כתיב במגילת אסתר "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" ודרשו חכמינו ז"ל (מגילה טז ב) אמר רב יהודה אורה זו תורה, וכן הוא אומר (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור.

ויש לומר בזה, דהנה מנורה זו להאיר נוצרה. ואין אורה אלא תורה, כי אין תורה באה אלא להאיר את מעשי בני אדם לדעת את הדרך אשר ינהגו בה, למען יחיו ביושר, וכאשר יתיישרו לבבם יגיעו אל הדביקות האלוקית.

נמצא שמנורה זו צריך שכל ישראל יהיו כולם כלולים בה, כי תורה לכל ניתנה, וכל אחד וכולם יחדיו ינהגו לפיה, ואז יהיו מעשיהם מיושרים ראויים ונאים כזהב טהור.

ואפשר לרמז את כל חלקי כללות ישראל במנורת הזהב, כי 'ירכה', אלו תמכין דאורייתא המעמידים אותה, כמאמר הכתוב "ורא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו", ואיתא בזהר (וישלח קע.) שנגע ב'תמכין דאורייתא', ומכאן שה'ירך' רומז על תמכין דאורייתא.

'וקנה', אלו אלה שמשננים התורה. גורסי משנה, שמשתמשים בקנה שלהם לגרוס תורה, כדברי המהרש"א (גיטין ס. ד"ה והא) על אומרם ז"ל (פסחים נ.) 'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו' שהתורה משתמרת על ידי הכתיבה ביד.

'גביעיה', אלו הבקיאים בתורה ומלאים תורה כגביעים המלאים יין. ואין יין אלא תורה, שנאמר לכו לחמו בלחמי ושתו יין מסכתי (משלי ט ה) עיי' מצודות שם וז"ל: "לכו לחמו" - אם אין לכם משל עצמיכם, בואו הנה ואכלו בלחמי ושתו היין אשר מזגתי אני, והוא ענין מליצה לומר: הלא חכמת התורה היא נחמדת מאירת עינים וחוננת דעת לההוגים בה, וכאלו מכרזת ואומרת: כל הרוצה ללמוד יבוא וילמוד, ואם צפון לבו משכל אני אשכילו דעה.

'כפתריה', ע"ד ראיתי את אדני נצב על המזבח ויאמר הך הכפתור וירעשו הספים ובצעם בראש כלם ואחריתם בחרב אהרג לא ינוס להם נס ולא ימלט להם פליט. (עמוס ט א) עיי"ש בתרגום יב"ע וז"ל: אמר עמוס נביא חזיתי ית יקרא דיי אסתלק מכרובא ושרא על מדבחא ואמר אם לית עמא בית ישראל תיבין לאוריתא טפיי מנרתא אתקטיל מלכא יאשיה ויחרב ביתא ויתפגרן עזרתא ומני בית מקדשא בשביא יהכון ושאריהון בחרבא אקטול לא יערוק להון דעריק ולא ישתזיב להון דמשתזיב: כפתר הוא משקוף הדלת שהדלת שוקפת ודופקת בו. כלו' כפתור זה הוא תורה, שכל מעשיהם של ישראל נתקלים בו ושוקפים אותו.

ואולי אפשר לדרוש נוטריקון' כפתור', היינו מי שכיף עצמו זוכה לתורה. וזה "כף-תורה".

ומרגלא בלישניה של כ"ק אאמו"ר זצ"ל עה"פ ויקבור אותו בגיא, (דברים לד ו) ע"ד משה שפיר קאמרת, (סוכה לט א) ואתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא (תקו"ז תס"ט). שאם אנחנו רוצים לדעת מי הוא משה של כל דור ודור, שומה עלינו לחפש ולמצוא את הת"ח שיש בו עניויות כמרע"ה שנאמר בו והאיש משה ענו [עניו] מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (במדבר יב ג), וע"ז רימז 'ויקבור אותו בגיא', שמשה רבינו קבור וגזנו בכל דור ודור באותו ת"ח שהוא בבחי' גיא. היינו מי שנוהג בביטול ועניויות.

'ופרחה' אלו הצדיקים, שהם הדיינים שפוסקים הלכות, ומטילים שלום וצדק בין אדם לחבירו. ע"ד צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה (תהלים צב ג), כי כל צדק שבנביאים הוא על בין אדם לחבירו. ע"ד איכה היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי משפט, צדק ילין בה ועתה מרצחים (ישעיהו א כא) וכמו"כ כל צדק וצדיק שנמצא בנביאים הוא זה שנוהג בממונו ביושר. וק"ו לדיינים שמפשרים בין בני אדם.

נמצא שמנורה זו כוללת כל עם ישראל. ואם המה מאוחדים אזי המה מאירים באור יקרות. ע"ד כי נר מצוה ותורה אור. וכנ"ל.

וכידוע לייחד את כללות ישראל הרי זו מלאכה קשה שבמקדש, ולכן נתקשה משה עשיית המנורה, ועיי"ן רש"י, (שמות כה, ל) תיעשה המנורה, מאליה. לפי שהיה משה מתקשה בה אמר לו הקב"ה השלך את הככר לאור והיא נעשית מאליה, לכך לא נכתב תעשה.

מקורו של רש"י הוא במדרש (תנחומא בהעלותך ג) דבר אחר, בהעלתך את הנרות. את מוצא שנתקשה משה במעשה המנורה יותר מכל כלי המשכן, עד שהראה לו הקדוש ברוך הוא באצבע... מקשה זהב, מהו מקשה? כלומר, מה קשה היא לעשות. שהרבה יגע משה עד שלא עשה המנורה שכן הוא אומר מקשה תיעשה המנורה. כיון שנתקשה אמר הקב"ה למשה טול ככר זהב והשליכהו לאש והוציאהו, והיא נעשית מעצמה.

ואפ"ל, שזה גופא אמר מרע"ה לפני הקב"ה. כיצד אני מצליח לאחד את כולם כאחד, וא"ל הקב"ה, השלך את הכר לאור, לאש, היינו שאת עם ישראל אפשר לאחד ע"י גזרות רח"ל, ע"ד ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן בן המדתא האגגי צרר היהודים. אמר רבי אבא בר כהנא: גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירום למוטב, ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב.

וגם הפקת שמן מן הזיתים אינו אלא על דרך של כתישה. כמ"ש ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר מיד. (שמות כז כ).

וזה על דרך דין רח"ל. אולם כמובן אפשר על דרך טובה כי הלא לימוד תורה דומה לאש. ע"ד הלוא כה דברי כאש נאם יהוה וכפטיש יפצץ סלע: (ירמיהו כג ט). ומצאנו (ברכות כב א) תניא רבי יהודה בן בתירא היה אומר אין דברי תורה מקבלין טומאה. מעשה בתלמיד אחד שהיה מגמגם למעלה מרבי יהודה בן בתירא אמר ליה בני פתח פיך ויאירו דבריך שאין דברי תורה מקבלין טומאה שנאמר 'הלא כה דברי **כאש** נאם ה'. מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה".

הוה אומר שלימוד תורה מאחד את כל העם ואין הוא זקוק ליסורים או גזרות רח"ל.

ויהא רעוא שנזכה להמתיק כל הדינים על ידי לימוד התורה ואחדות ישראל ולא יצטרכו ישראל להתייחד על ידי תלאות וצרות ר"ל, ובמהרה יחיש ביאת גואלינו לקבץ כל נדחי ישראל בבנין בית המקדש בב"א.⁷

⁷ בדרך אגב הזכיר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את גזירת מחלת הקורונה רח"ל שהיתה לאחרונה, וגזרה המלכות לסגור את כל בתי הכנסיות ובתי המדרשות, והיו מתפללין בגגות ובחצרות כידוע, ושם לא שרר הפירוד המקובל שכל קבוצה מתפללת בנפרד. אלא שכל העם התפללו כאחד, והרי זו דוגמא לאיחוד ע"י דין רח"ל, וצריך להתפלל שלא יצטרכו ישראל להתאחד ע"י צרות, אלא ירגישו כאיש אחד בתוך כללות נשמת ישראל.

יו"ל ע"י מכון "אוצרות קאמארנא" שע"י מרכז מוסדות קאמארנא בארה"ק | רח' מרים הנביאה 14 רמת בית שמש |
טל. 072-25-800 פקס. 072-25-801 | להערות ולקבלת הגליון com-email@komarne-otzrot